

**Министерство здравоохранения Украины
Винницкий национальный медицинский университет
имени Н.И. Пирогова**

ДНІПРОВСЬКА АЛЬОНА ВАСИЛІВНА

**КОРЕКЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПОРУШЕНЬ ОПОРНО-РУХОВОЇ
СИСТЕМИ ПАЦІЄНТІВ З ХВОРОБОЮ ШЕЙЕРМАНА-МАУ ЗАСОБАМИ
КІНЕЗІОТЕРАПІЇ**

Харків – 2016

Актуальність

Хвороба Шейермана-Мау займає провідне місце в структурі вертебральної патології юнацького віку. Частота її зустрічальності в загальній популяції становить, за даними різних авторів, від 6,4% до 8,2% і характеризується чіткою тенденцією до постійного зростання (Soo C.L. et al., 2012).

У клінічному перебігу хвороби Шейермана-Мау виділяють класичну і атипичну форми захворювання. Класична форма характеризується ригідною грудною або грудопоперековою кифотичною деформацією хребта; вертебральні болі в період формування деформації, як правило, відсутні і можуть з'являтися в парагіббарних відділах з другої декади життя (Bradford D.S. et al., 2000, Lowe T.G., 2007). Атипичні варіанти хвороби Шейерманна-Мау поперекової локалізації відрізняє випрямлення поперекового вигину і наполегливі поперекові і, в ряді випадків, відображені (в нижню кінцівку) болі (Колесніченко В.А., 2003, Paragelopoulos P.J. et al., 2008).

Актуальність

Відновлювальне лікування пацієнтів з класичною формою хвороби Шейермана-Мау спрямовано на зменшення ригідності хребта з корекцією первинної деформації, зменшення ретракції м'язів задньої поверхні стегна і, таким чином, поліпшення параметрів вертикальної пози. Реабілітація пацієнтів з атиповими варіантами захворювання передбачає програми лікувальних вправ для купірування поперекового болю (Tome-Bermejo F., Tsirikos A.I. 2012, de Mauroy J.C. et al., 2010). Однак, вплив лише на постуральну мускулатуру не усуває м'язового дисбалансу, супутнього порушення сагітального контуру хребта пацієнтів з хворобою Шейермана-Мау, що не дозволяє досягти тривалого ефекту лікування.

Мета роботи

Розробити та апробувати диференційовані програми кінезіотерапії пацієнтів з різними варіантами хвороби Шейермана-Мау.

Матеріал дослідження

Протоколи клініко-рентгенологічного обстеження 50 пацієнтів з класичною формою хвороби Шейермана-Мау (групи $A_{осн}$ та $A_{контр}$, $B_{осн}$ та $B_{контр}$; $n = 25$ в кожній групі) чоловічої статі віком 18-24 роки (середній вік $20,6 \pm 0,3$ роки).

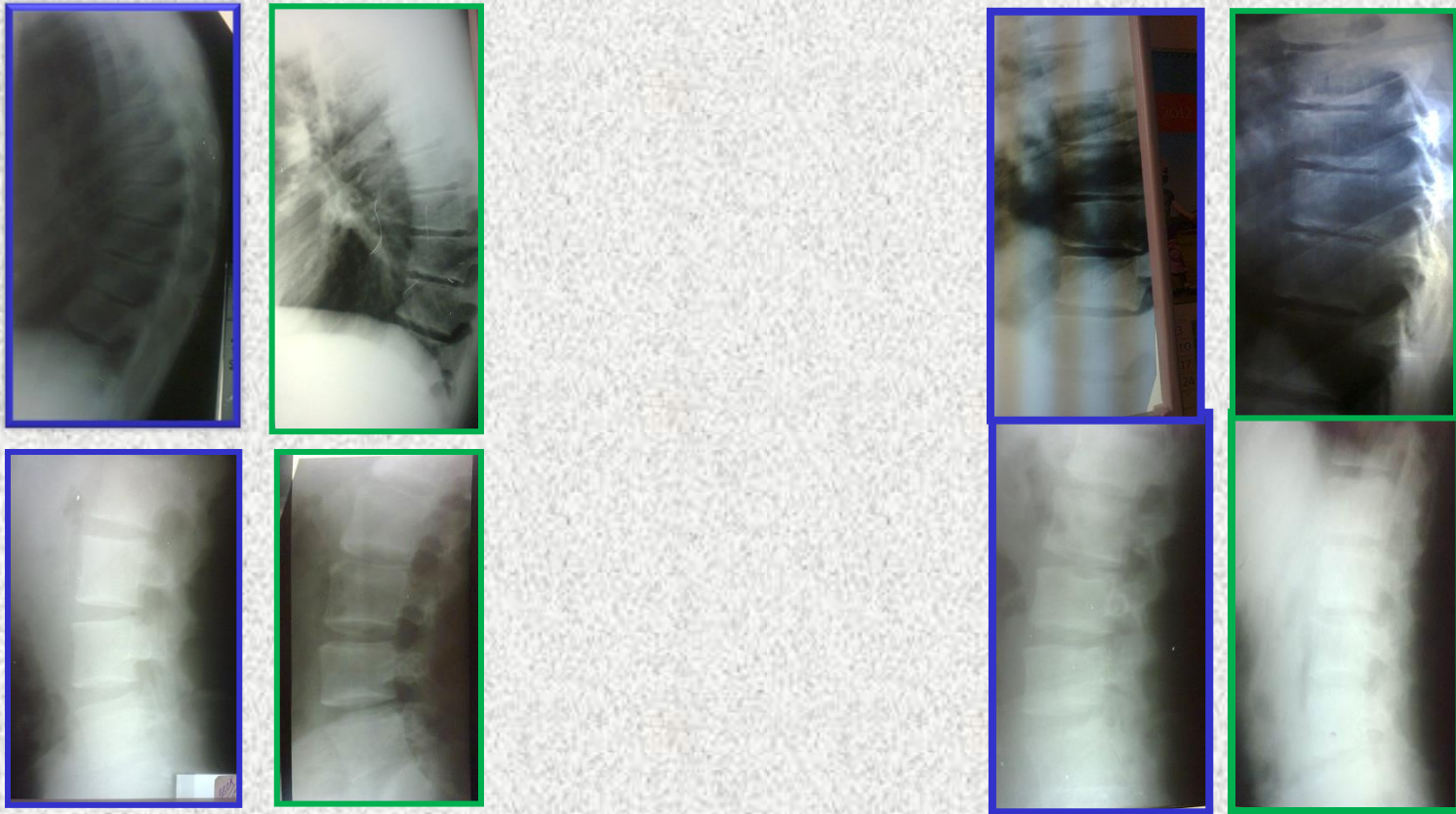
У групах $A_{осн}$ і $B_{осн}$ пацієнти застосовували розроблені нами програми кінезіотерапії з диференційованими лікувальними вправами для корекції м'язового дисбалансу при різних варіантах сагітального контуру хребта. У групах $A_{контр}$ и $B_{контр}$ виконувались стандартні програми ЛФК, які застосовуються у відділенні реабілітації Вінницької обласної клінічної лікарні ім. М.І. Пирогова.

Методи дослідження

Клінічні, рентгенологічні (в тому числі рентгенометричні), біомеханічні, електрофізіологічні, статистичні.

Результати

Рентгенологічні дослідження

Сагітальний контур хребта

Некомпенсована кіфотична деформація
грудного відділу хребта (групи $A_{\text{осн}}$ і
 $A_{\text{контр}}$),

Сплющення сагітального контуру хребта
за типом деформації "flatback" (групи
 $B_{\text{осн}}$ і $B_{\text{контр}}$).

Результати

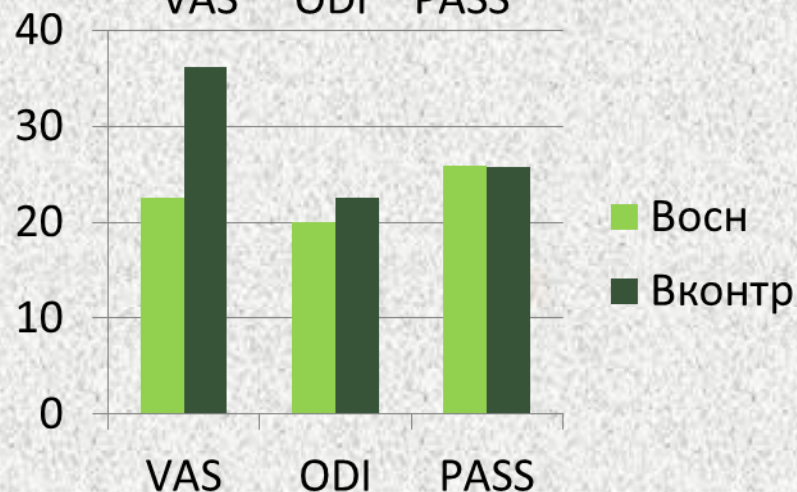
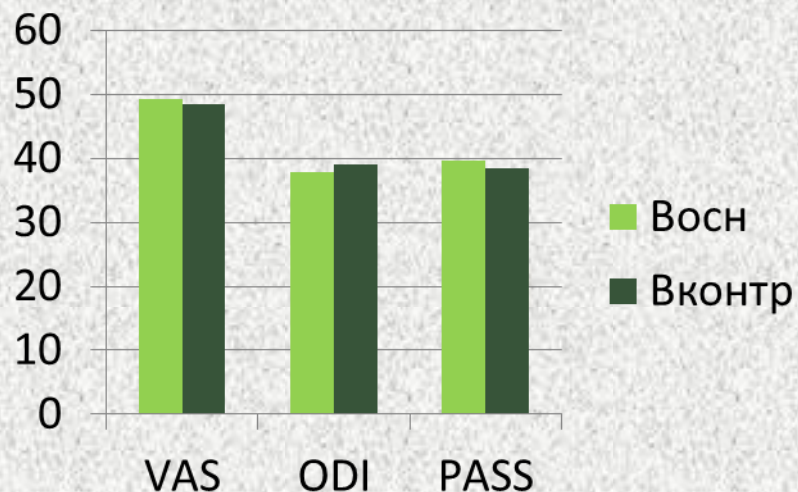
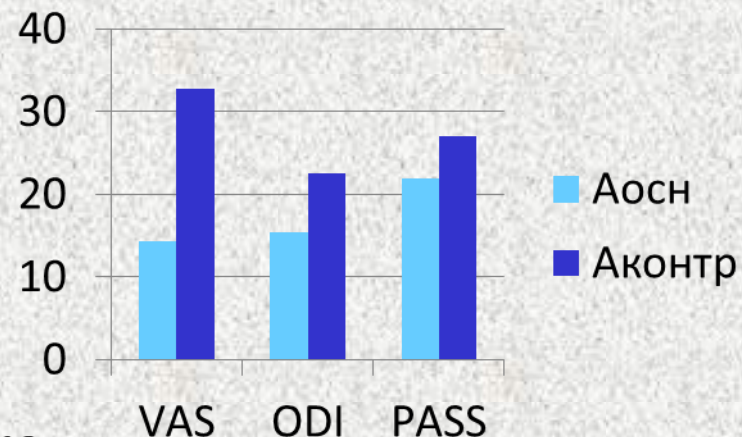
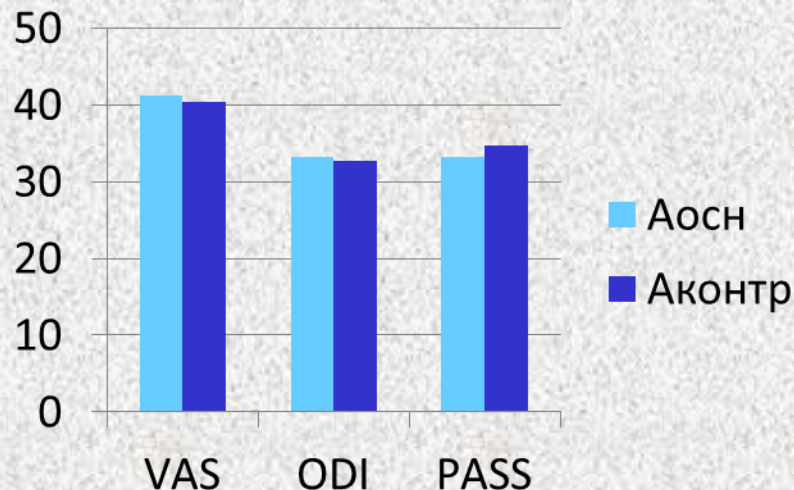
Клінічно відзначалося зменшення рухливості хребтового стовпа, особливо при класичній формі ($p < 0,001$), його грудного й поперекового відділів, згинання, відведення і приведення кульшових суглобів, гіпертонус м'язів-розгіначів хребта и стегон, а також клубово-поперекового і 4-хглавого м'язів стегна зі зниженням їх витривалості ($K_{\text{вітр}} = 0,86$). Функціональні зміни відображала і суттєва асиметрія біоелектричної активності поперекової частини м'яза - випрямляча хребта праворуч і ліворуч у всіх групах хворих ($p < 0,001$) при поверхневій ЕМГ в положенні стоячи. Також у всіх групах були помірними інтенсивність поперекового болю ($VAS = 46,4 \pm 3,9$ мм), рівні дисабілітації ($ODI = 33,2 \pm 3,0$ бала) та тривоги и неспокою, пов'язані з очікуванням болю ($PASS = 34,7 \pm 3,2$ бала).

Програма селективної коригувальної кінезіотерапії у пацієнтів з різними варіантами хвороби Шейермана-Мау

Розроблена програма селективної кінезіотерапії спрямована на корекцію м'язового дисбалансу, супутнього деформацій хребта при хворобі Шейрмана-Мау, і передбачає відновлення тонусу і витривалості м'язів - антагоністів попереково-тазової області.

Програма селективної коригувальної кінезіотерапії включала релаксаційні та стабілізувальні вправи; зі зменшенням інтенсивності больового синдрому релаксаційні вправи замінялися вправами в режимі ізометричної стабілізації. Програма ЛФК виконувалася протягом 14 днів в амбулаторних умовах.

Результати селективної коригувальної кінезіотерапії пацієнтів з хворобою Шейермана-Мау

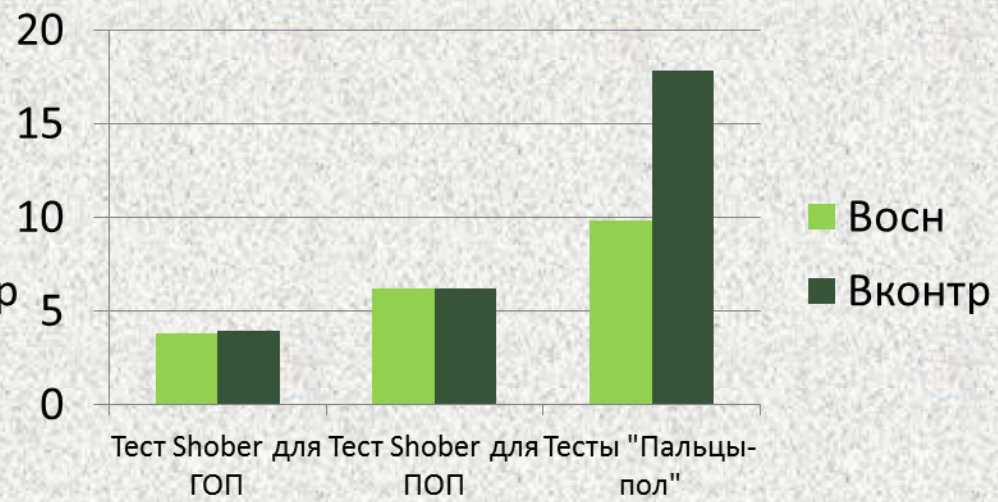
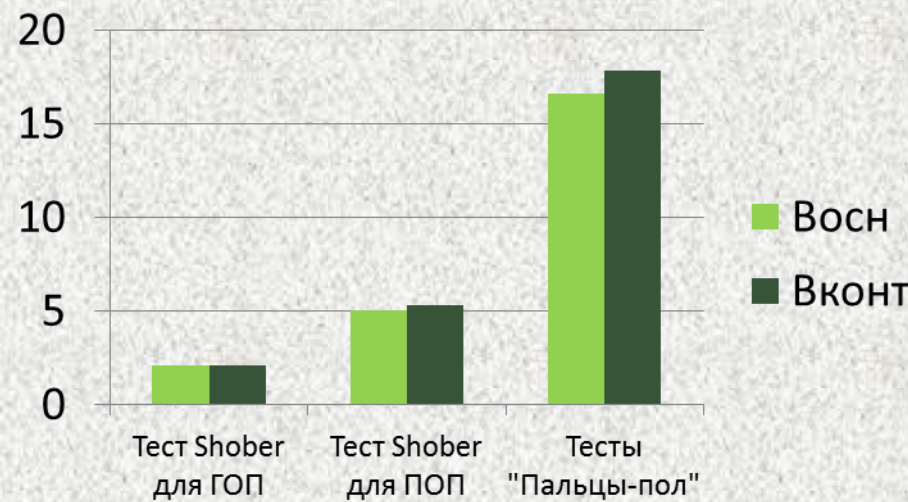
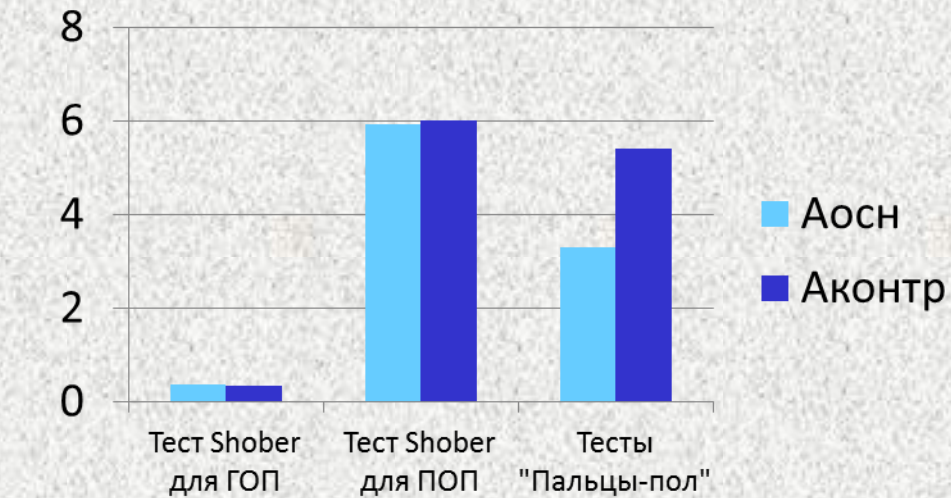
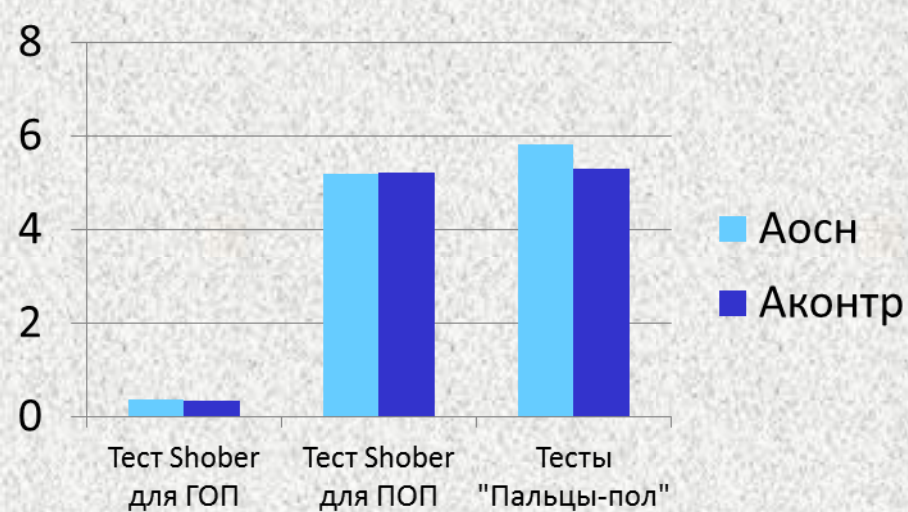

а

б

Показники інтенсивності болю і дисабілітації в групах $A_{осн}$, $A_{контр}$ и $B_{осн}$, $B_{контр}$ до (а) та після кінезіотерапії (б)

а

б

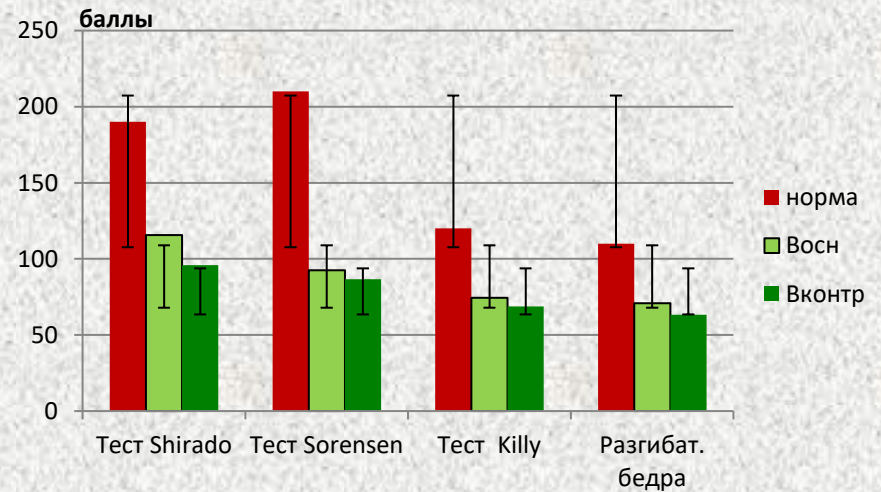
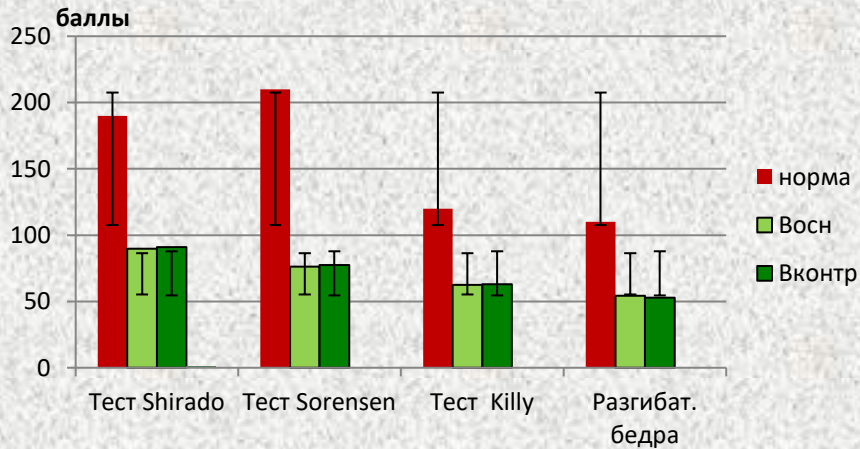
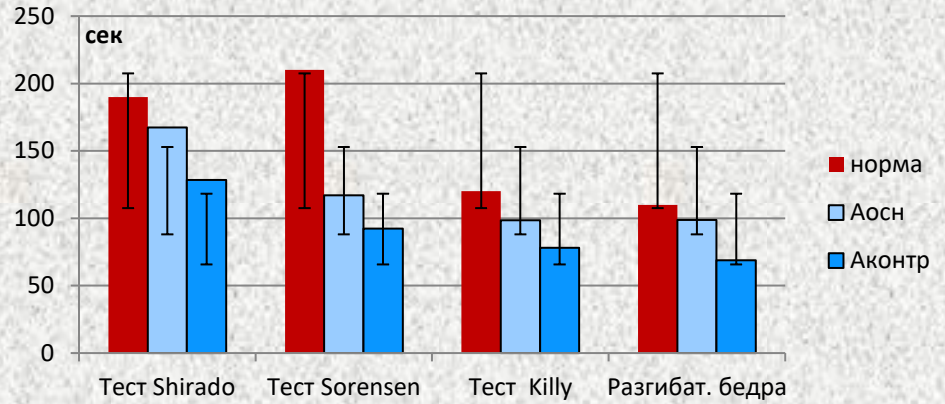
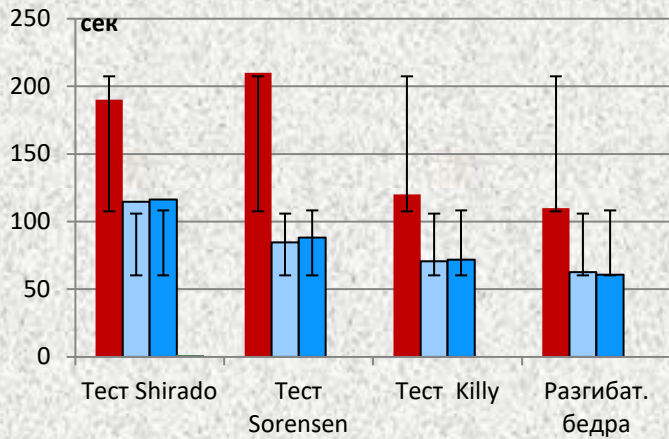
Показники рухливості хребта (тест «пальці-пол») і його грудного та поперекового відделів (тести Shober) в групах $A_{осн}$, $A_{контр}$ і $B_{осн}$, $B_{контр}$ до (а) та після кінезіотерапії (б)

а

б

Амплітуда рухів в кульшових суглобах в сагітальній площині в групах $A_{осн}$, $A_{контр}$ і $B_{осн}$, $B_{контр}$ до (а) та після кінезіотерапії (б)

а

б

Показники ізометричних тестів витривалості м'язів попереково-тазової області в групах $A_{осн}$, $A_{контр}$ і $B_{осн}$, $B_{контр}$ до (а) та після кінезіотерапії (б)

Ефективність розробленої програми кінезіотерапії підтверджена поліпшенням функціонального стану м'язів - згиначів і розгиначів тулуба і нижніх кінцівок зі зменшенням їх гіпертонусу, підвищенням витривалості ($K_{\text{вир}} = 0,95$), поліпшенням синхронності активації поперекових паравертебральних м'язів, що дозволило збільшити рухливість хребта і його поперекового відділу, обсягу рухів в кульшових суглобах, зменшити інтенсивність болю за VAS ($p < 0,001$), рівень дисабілітації ($p < 0,01$), тривоги і неспокою, пов'язаних з очікуванням болю ($p < 0,01$).

Зменшення асиметрії амплітуди і частоти проходження біопотенціалів правих і лівих м'язів - розгиначів хребта в обох основних групах дозволяє стверджувати, що розроблена програма кінезіотерапії покращує синхронність процесів збудження паравертебральних м'язів і, таким чином, покращує постуральний контроль, особливо у пацієнтів з кіфотичною деформацією хребта.

Висновки

Розроблені програми кінезотерапії для пацієнтів з хворобою Шейермана-Мау з диференційованим впливом на різні м'язові групи тулуба і нижніх кінцівок при різних сагітальних контурах хребта дозволяють ефективно коригувати м'язовий дисбаланс і розширювати функціональні можливості опорно-рухової системи.

Дякую за увагу!